

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

UN BON CONCELL

Es una veritat admesa per qualsevol homo que tota cosa, si 's pot dir així, vol esser lo qu' es y perfeccionarse més y més dins el seu estament.

Una pedra formada de granets de terra, s'endureix de cada día y resisteix al picapedrer qui la llevora per posarla a n'el frontis d'un gran casal.

Un arbre tresca ab ses rels per dins la terra cerca homitat, llum y oratge per creixer, y si l'empeñtan ab poques altres savies vol mesclar la seva.

Un aucell posat dins gabia d'or, en rich palau plora tota la vida el seu cativeri.

Un xotet blanch com la neu y tendra de poch dies, forsetja demunt els brassos del seu pastor pep anar per tot arreu ab sa mare per qui ella li ha donat el ser y d'ella espera lo que li falta.

Tota cosa vol esser lo qu' es y perfeccionarse dins el seu estament. Aquesta es una lley general de la naturalesa posada per Deu demunt el mon y exactament cumplida per les criatures.

Y l'homo.... l'homo, ser privilegiat qui conté en sí, com un compendi, tota criatura, també naturalment vol esser.... encara més... sols d'ell se pot dir, en veritat que vol... perque totes les altres criatures ó son insensibles ó van dirigides per un instint cego y forsós.

Per axò es que tothom necessariament vol esser molt. Fins aquí res hi ha de mal.

Però qu' es lo que succeheix? Que ab aqueix afany d'esser, casi tots s'equivocan; casi tots ne quedan més esclaus qu' antès, y molts s'enfilan per pegar un esclat de mort.

Casi tots s'equivocan: ni ha per tot arreu que 's fan contes esser molt es día que logren fer un poch de paper (que moltíssimes vegades resulta d'estrassa) no considerant que aquest paper es una cosa vana que facilmente se banya ó s'esqueixa, una cloveya exterior que prest se seca. Y ni ha que se destexinen per distingirse y pujar par demunt els altres, maldament siga un tort en terra de cegos, y per cridar l'atenció, que parlin molt d'ell, encara que siga per haver pegat foch a la payssa.

Casi tots ne quedan més esclaus qu' antes, perque per esser molt, segons el mon, han de començar per renegar de la seva llibertat y de la

seva consciencia; han de seguir en tot y per tot el capritxo de sa moda del día y guardar ab tota fidelitat les exigencies més estrambòtiques.

Molts s'enfilan per pegar un esclat ben gros, un esclat mortal, com el qui prengué una gran volada ab ales de cera cap al sol de mitxdía. ¿A quants d'homos de carrera o empleats, los porían dir: «Mestre Colom, això no 's es vostro lloch?»

Tothom vol esser y avuy més que may. Tothom vol anar devant, ningú vol anar darrera y quant uns caminen els altres corren, quant uns corren els altres volen y quant uns volen els altres s'esclaten y no més qualcún s'en pot dur la ventatja. Aquest mon es un bordell.

Per això el Bon Jesús, com Angel del gran Concell, volgué darné un á sos deixebles qu' al mateix temps servís de llissó a un dels fariseus atrevits: «Quant sies convidat, li digué, a unes nocés no t'assegues en el primer lloch, no sia cosa que l'hajan deixat per un altre més digne que tu y quant venga el qui vos convidá a tots dos, te diga: passa més avall, qu'aquest lloch no es per tu y llavò te vegis en sa vergonya d'asseure a n'es darrer lloch; sinó que quant sigues convidat tría es darrer lloch, perque quant venga aquell qui te convidá te diga: Amich, puja més amunt. Llavors te servirá de gloria devant els altres convidats; perque tot aquell qui s'ensalsa será humiliat y aquell qui s'humilla será ensalsat.

El mon, germans, es aquest dinar de nocés: hi ha aquesta gran taula ahont tots hi tenim lloch aparellat; si volem prende un dels primers llochs, serem molt petits devant l'Angel del gran Concell, qui te per grandesa l'humildat y l'obediencia als seus manaments, els desprecis a ses coses de aquest mon y la vida mortificada y oculta en Deu y te per baxesa la grandesa del mon y per loquería la prudencia dels homos.

Un día també vendrá Jesu Crist per convidar tots sos amichs a les nocés eternes del cel; allá veureu així mateix un altre modo de pensar y de coneixer la verdadera virtut, destriant ab rectitut la piedat sólida de la més o menos aparent; entre la santetat de fets y la de més o menos formes y veureu com molts qu'avuy passen per els primers, allá serán els derrers, y molts que aquí tenim per els derrers allá serán els primers.

De concells com aquest ja may ne sies fart.

MOSSEN BAPTISTA.

La pena d' un milló

(Traducció lliure)

UN capvespre d'ivern, davant la llar ahont creman unes poques estelles qu'aixecan flochs acaragolats de fum, está assegut, cap-baix, concirós y ensofronyat, un jove a qui acora *la set de l' or*; y dins sa imaginació exaltada veu passar al seu entorn, talment com si jugassen ab ell a *la balanguera*, tots los plahers, tots los divertiments y alegríes que li poria donar *aquest or* de que va tan endarrer.

*

Tan bon punt, de cop en sech apareix davant ell *un ser fantástich*:

—Tu vols or?

—Oh! sí! sí!—y tot lo seu cos se belluga y 's posa a tremolar com una fulla de poll... y bada tanta flor d' ulls que per poch s' esquinsen.

—En tens? en tens?

Y aixamplant sos braços, el Ser fantástich deixa caure una pluja de papers de Banch, que volen y s'acaramullen al entorn d'aquell somniador.

—Per mí! tot això?

—Per tu! tot... Y hey ha aquí—repren lo Ser misteriós a poch poch, per ferli assaborir milló lo que li va a dir—hi ha... *un milló*.

—Per mí! per mí! un milló!

—Sí; però ab una condició.

—Totes les que vulles, totes!

—La condició es que has de gastar *cada dia* aquest milló, que cada día, a trench d' auba, tornarás trobar davant tu.

—Y será per mí aquest milló que may mancaba?

—Sí per tu; y tu lo gastarás *per tu*; per tu tot sol. Y si a l' hora ahont fineix y comença un día, si, *a cada mitja nit* te sobra, encara que no sia més qu' un centim, caurás mort en sech ¿te acomoda?

—Sí! Sí!

*

La visió s' es fusa, com si fos una boyra; però el milló no s' es mogut d' en terra.

Oh! si heu fonch bell y alegre per aquell jove l' ondemá, y l' altra y l' altra encare!...

Desficiós, ab set febrós, com si no hi fos a temps a gaudir, acosta sos llabis a la copa de tots els plahers; sensa més lley que l' instint de goçar que l' esperonetja, corre alloure com un cavall desbocat per allá hont vol: festes, divertiments,... tot, tot ho vol assaborir, de res vol deixar lo seu cor falló.

Y gastava, y gastava tots els dies a més no poré; ara comprava cases y palaus, suara mobles que li costaven un sentit, més tart joyes d' or brufades de pedrería, y pintures de mèrit... y cavalls de les races millors; després li pegava la curolla de viatjar y trescant noves terres gaudia d' altres festes no sospitades y de novelles alegríes.

Però com tot cansa a n' aquest mon, fins y tot la mateixa abundó de plahers, lo seu cor, a força de l' estray que li ha fet fer, de tot arriba a estarne fart; y de cada día els doblers li reten més y ja 's comensa a veure ab prou feynes per gastar tot el milló.

Molts de pichs, se posa a jugar aposta per perde; però *la sort* el persegueix y sempre gua-

nya; y aquells munts d' or que s' acaramullen davant ell engrunen lo seu cor com una lloça de plom...

*

Un vespre, per més que s' es destexinat, no ha pogut desferse d' aquell hoste impertinent... d' aquell milló més aficadís q' una pagellida y... mitja nit va a tocar!

Y el Ser misteriós está davant ell, escoltant, impassible, les anades y vengudes de la péndola del rellotje; y ab sa ma descarnada li mostra la busca que fa vía cap a les dotze y... l' hora toca... Ab veu trista y acompassada, com si lletgís una sentència de mort, conta aquelles batallades funerals: *una, dues, tres... dotze*.

—Perdó! perdó! ten pietat de mí! jo he fet lo que he pogut!

—No! tu no ho has fet.

—Donchs, que més poria fer jo?

—Just una cosa en que tu no has acudit: *Llimosna*.

Llimosna! do del cel! tu, tan sols tu, impedeixes a l' or tacar la vida; tu alleuerras lo seu pes, perque no servesca a les ànimes de càrrega prou sobrada; tu espuntes les pues de les riqueses que s' afican y escarrinxen més que les de batzer y d' esparraguera: tu, sobre tot, consegueixes que quant arriba l' hora senyalada, no sían un *fiscal terrible* a n' el Judici de Deu.

MOSS. ROMAGUER.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1218.—Día 24 de Setembre la festa de Nostra Senyora de les Mercés, en commemoració de s' aparició en la ciutat de Barcelona, la nit del primer d' Agost de dit any, per instituir l' orde de redemptors, que posá baix la direcció de Sant Pere Nolasco y Sant Ramón de Penyafort, y el patrocini del rey En Jaume I d' Aragó, conquistador de Mallorca, en cual empresa prengué part el Fundador de la religió mercedari, establint un hospici ó convent per residència de sos religiosos, en el carré que dú son nom, conlindant ab el palau episcopal. Se trasladá en 1244 a la plassa de les Corts, y l' any 1295 passaren dits religiosos á viure en el convent qu' ocuparen fins el 12 d' Agost de 1835, época de l' exclaustació; la reedificació de l' Iglesia comensá el 15 de Febré de 1621 y se benehí el 26 de Maig de 1661, baix el títol de Sant Salvador, nom que canviá ab el que té, l' any 1793 en motiu d' haverse colocada á l' altar major una bellíssima figura de María Santíssima de les Mercés. L' antiga, que era de pedra, probablement se rompé, però sa part superior se conserva (*vestida*) en sa capella particular, y era nomenada *la Mare de Deu dels frares llechs*, perque ells s' en cuydavan.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 24. Dilluns.—Nostra Senyora de les Mercés.
 Día 25. Dimars.—Sta. Maria de Cervelló vg.
 Día 26. Dimecres.—Stá. Justina vg. y mr.
 Día 27. Dijous.—Sts. Cosme y Damiá metjes mrs.
 Día 28. Divenres.—S. Wenceslau mr.
 Día 29. Dissapte.—La Dedicació de S. Miquel Arcangel.
 Día 30. Diumenge.—✠ S. Geroni dr. y fund.

ANTE LA IMAGEN DE LA
VIRGEN DE LA MERCED

de la iglesia del ex-convento de Palma

Madre de Dios, Virgen Pura,
De las Mercedes llamada,
No puedes ser comparada
A ninguna criatura.
De los cielos la hermosura,
Todo el universo creado,
Cuanto Apeles ha pintado
Y el Arte con perfección,
Parece ser un borrón
A tu beldad comparado.

Del mundo Corredentora
Y hermosa Puerta del cielo
¡Oh Madre consoladora!
El mortal que triste llora
En Ti hallará su consuelo.

Te aclama feliz Aurora
Todo el pueblo mallorquín:
Tu mano libertadora
Arrojó la secta mora
De su interior y confín.

Sobre Mallorca tu mano
Estiendes, Reina del cielo:
Y el ejército cristiano
Todo turbante otomano
Hace rodar por el suelo.

Logró la conquista hermosa
Don Jaime el Conquistador
Con su espada victoriosa,
Y la oración fervorosa
De Nolasco el Fundador.

Por el timbre renombrado
De cautivos Redentora,
Aleja del pueblo amado
La esclavitud del pecado
Peor que la secta mora.

De las Mercedes Señora,
Te llaman los redimidos,
Altamente agradecidos
A su Madre Redentora.
Universal bienhechora
Fuente del Divino amor;
En tus manos ¡cuánto honor!
Puso Dios su Omnipotencia:
De tu poder y clemencia
Nos viene todo favor.

JAIME BARCELÓ
pro. Terciario Mercedario.

¿TENDREM AYGO? (*)

II

SI recopilassim tot lo que han estampat els diaris de Palma durant els 25 anys derrers sobre la necessitat y la possibilitat de conduhir y distribuir aygo potable, en podríam omplir una llibreria. Entre mitj de vulgaritats y repeticions de pensaments s'ha demostrat un general desitj de veure resolt el problema, però en els medis proposats per lograrhó sempre hi hem vist discordancies de criteri, y falta de constant unió en les investides dels qui devían realisar l'empresa.

Primerament, el més ecsigents deyan: cercau aygos y, en tenirles, triau ses millós y més abundants, y llavò duisles á tot cost.

Els més frisosos deyan: dins es torrent de Sant Pere procedent d'Esporles trobarán aygos; contratem sa conducció y ja les extraurán después.

Altres cregueren lo més prácticch obrir pous,

o aprofitar els uberts y, ab forsa de vapor pujar ses aygos á flòr de terra.

Y últimament, s'acordá dins la Casa de la Ciutat, expropiar les aygos de la Font de la Vila y d'En Baster, en nom de l'utilitat pública.

Totes ses intencions eran molt bones, però sempre han tropessat amb obstacles que pareixen insuperables.

No tenim noltros la presunció de resoldre aquest perllongat conflicte, però si direm lo que fa estona pensam, sobre l'assunto. La veu d'un sencill obrer tregué d'apuros á l'Arquitecto director de la maniobra, cuant enmitj de la plassa de Sant Pere de Roma, arribá el moment crítich de mancar dos dits per ensaltar l'obelisco sobre son pedestal: les cordes dels ternals havían acabada sa caloma, y just feren... banyarles d'aygo.

Anem per parts y sentem veritats.

1.ª La afluencia d'aygos distintes de les que desde temps inmemorial ratjan á ses fonts d'En Baster y de la Vila, es un problema de molt com-promesa solució, si se realisa, com s'han proposat, dins el torrent d'Esporles. Els Sindicats defensarán sos interessos, y poden sobrevenir plets llargs.

2.ª Les aygos que d'estiu arriban á Palma son poques (a) y carregades de molsa que entura y embossa les canonades á la volta de breus anys.

3.ª Durant s'hivern l'escés d'aygo que mana de les fonts de la Vila y d'En Baster s'en vá al torrent desde els seus respectius nivells. Anys hem vist que aquells grans caudals perduts corrian tres mesos seguits. (b)

4.ª Els tècnichs en els rams de construcció opinan, y noltros amb ells, que LA DISTRIBUCIÓ d'aygos netes dins Palma y L'EXPULSIÓ de ses brutes s'han de subordiná al projecte d'aixamplament. Es així que aquest projecte no está aprovat; donchs: tota nova distribució que se fassi perilla haver de sufrir grans y costoses modificacions.

5.ª L'Ajuntament de Palma ha demostrat no tenir acert, en la manera de dotar d'aygo á la nostra ciutat; pues un cop per deixadés, altres per tropellia, sempre per imprevisor y mal dirigit, li surten fallats els seus intents.

6.ª Mestre Fontseré, cuant arribá l'hora de posar fil á l'agulla, devant el primer embarás, ha fet ancas enrera; y mos tornam trobá així com abans de remoure, per enèssima vegada aquest assunto. (c)

Y amb tot y això, Palma no pot esperá, per aumentar son caudal d'aygos, que venga de Madrid l'aprovació d'un pla d'aixamplament impugnat, segons diuen, per la nostra Acadèmia de Medicina y per altres entidats competents molt respetables; sinó que, mentres arriba l'hora de lograr la cumplida satisfacció d'aquella suprema necessitat, ha de malavetjar establir un *modus potandi* entre l'Ajuntament y els Sindicats.

N'haurem rahó un altre día. B. FERRÁ

(a) Si no mos erram, avuy per avuy, entran uns 15 litros diaris per cada un dels seus 50.000 habitants, ó sían 750 metros cúbichs cada 24 horas. Dimecres passat daren conte en sessió del Ajuntament, que, segons aforo del seu Mestre d'Obres, Palma consumeix en un día 330'430 met. cub. de les cisternes públiques.

(b) *El Heraldo de Baleares*, día 14 d'Agost d'enguany, deya: ¿Porqué no recoge el Ayuntamiento, en invierno, el agua de la Fuente de la Villa que su incuria arroja al mar? ¡Aquí gratehi!

(c) Consti que no feim oposició al projecte del Sr. Fontseré, quals trabays admiram. Tant sols planyem que, abans de formalisar son contracte, no se tengué la seguritat absoluta de l'ecsis-tencia de la *Gimnesiana*.

(*) Vejas el n.º 187 d'aquest setmanari.

FOLKLORE MALLORQUÍ

CANSONS AMOROSSES (*)

- 1.—Ramellet de murta tendre,
Ja pots comensá á florir:
A ta mare teng de dir,
es vespre, si 'm vol per genre.
- 2.—Massa jove t' has posada
En el mon, á voler bé.
—Ara ja hi som. ¿Que he de fé?
Ó ditxosa, ó desdixada!
- 3.—Sa prenda que més estim
A ciutat la m' han passada;
Verge del cèl coronada
A vos la vos encamin.
- 4.—Sabs que voldria, y no més?
Contentá la teua cara,
Y agradar molt á ta mare,
Y ton pare que 'm volgués.
- 5.—Demá demati, garrida,
L' hora que us aixecareu,
En el portal trobareu
Les claus de la meua vida.
- 6.—Jo passaria la má,
La ma per un germá meu;
Emperó p' en Bartomeu
Passaria allá d' allá.
- 7.—Sou de Santa Margalida
Y Margalida de nom,
Y agradau á tothom
per 'mor de que sou garrida.
- 8.—No baren, ni sop, ni din,
Pensant en tú, devegades;
Y l' Amor, á carretades,
A cateua la tregin.
- 9.—La meua sang donaria
Colada dins un ribell
Per regar aquest clavell
Si falta d' aygo tenia.
- 10.—Hi vaig anar per un brot
Y la vaig cohir sensera,
Y m' estimada que 'm deya:
Cuy es cossioll y tot.
- 11.—Si s' estimat se moria
(Cosa que mon cor no vol)
Y m' estás bé durne dol,
Tota la vida en duria.
- 12.—Jo vivia en confiança
Y ara ja tota la perd;
M' han dit, y jo que hu sé cèrt,
Amor, que heu feta mudansa.
- 13.—Si sa mare en tengués cent
D' atletes com na Maria,
Tota Mallorca estaria
poblada de bell jovent.
- 14.—Ja li dirás que he rebut
Es ramell amb alegríá;
Però més m' estimaria
Que amb éll meteix fos vengut.

M. D.

(continuarán)

RECLAMS

Hem rebut avis de que prest tornarà sortí á llum *L' Il·lustració Llevantina*. Mos n' alegrem.

També veim que *El Orbe Catòlic* segueix ab vida sa publicació, y que son contingut mereix elogis del episcopat espanyol. El número 20, du forsa de fototipias de la Verge de Covadonga.

Visita á sa patria.—L' ha feta el nostre amig Mestre en Gay Saber Ramon Picó y Campamar, á ne qui hem tengut el pler de saludar y d'ohir algunes de ses clàssiques y enlaira-des composicions. Dimars passat s'en torná á Barcelona.

(*) Aquesta primera remesa es del nostre colaborador Mestre Miquel Durán. Feim contes publicar les que d' avuy envant nos enviarán, escullint les millors.

SETMANADA AB NOTES

DE FINAL D' ESTIU

Si, amichs y companys d'estudis, ell ja hi tornam esser! s' estiu ja 's passat sensa saber per hont y la *bona viua* ja s' es acabada; es un *gust* quant arriba aquest temps, veure per instituts, collegis y seminaris es bull de la joveña en moviment, uns qu' encare van á doná *conte* per haverlos sortit torts els d' es Juny, altres á pagá matricules y á enterarse de lo desconegut y pronte haver de coneixe, es dir, dels mestres qu' han de tenir.

Y en els periòdichs llegim els anuncis sobre apertura de classes, collegis y escoles particulás, públicas y privades ab totes les seues prerrogatives, ventatjes y comoditats, que tothom veu menos s' estudiant qu' está somés á elles, anuncis que mos senyalan ab so dit es dia primer d' Octubre, dia d' apertura oficial y solemne, d' estrenos de llibres nous y de catedràtichs veys, dia de senyalament de llistons, dia de freschs y bons propòsits y resolucions fermes, que ses ventades d' Octubre cuydan de mustiá y escamparles: dia primer d' Octubre, d' aquest mes trist y melancòlich, en que els abres se despuyan y cauen ses fuyes seques, així com cauen ses ilussions del desenganat estudiant qu' ab s' estiu passat *depressa* somiava una *llarga temporada* de *dolce farniente*, de s' Octubre, mes de tronades, xubascos y ventades, quals ecos se deixan també senti desiara dins sa classe, com es alguna *tronada* anunciadora d' algun *xubasco* de *ceros* tamany des cap des catedràtich que *plouen* demunt els *tibios* ó els que ja 'n minvat es *calor*, dia primer d' Octubre!... ¡Ay! sa ploma no pot escriure des tremoló y es susto que m' agafa quant pens ab aquest dia, y casi fas sa llagrimeta, perque... ja hu sabeu, tal dia comensa una cadena de dies qu' acaba ab sos examens des Juny y totes ses seues conseqüencies, y dels que han de sufrirles, vos ho dich ab franquesa, ... *primus ego sum*.

També ses primeres aygos y frescos d' Octubre fa que ciutat se torn poblá de tots aquells que fa cosa de dos ó tres mesos sortiren á *veraneá*, uns á sa *posseisió* y altres á ses casetes del *Terreno*, *Moliná* ó *Son Serra*.

Ab això els gacetilleros tendrán *assunto* per doná també sa darrera *ujada* á s' estiu y ompli una *cuartilla* dientnos á tots els qui no mos queda més remey que *veraneá* aquí mateix ahont *hivernam*, s' arribada ó tornada de los *simpáticos señores... de las bellísimas hijas de... del fino y elegante... de la encantadora señorita de...* etc. ab aquella forma ab que mos han fet á saber ses seues reunions y vellades y que més de dues vegades tals *epitelos* los cau tant bé com un *bombo* dins un uy d' un estudiant com jo.

UN MUSICH DE L' ARRAVAL

ENTRETENIMENTS

Solució de sa *Endevinaya* del número anterior:—ESTISORES.

Colegio del Divino Corazon

DE 1.ª Y 2.ª ENSEÑANZA

Incorporado al Instituto Balear

Está allá mateix. Els professors son es mateixos, y, com sab tothom, están dispòsts á refermá sa tarea de cad' any dins es camp del vertader progrés.

Hala, atlots, fins á dia 28 d' aquest mes teniu temps per aná á n' es TAY, y recohi ses EYNES de sa matrícula.

Imprenta de José Mir.—1900